

توسعه پای دار

بررسی و نقد سند ۲۰۳۰

حسین رضائی

کتاب اندیشه

توسعه پای دار

بررسی و نقد سند ۲۰۳۰

حسین رمضانی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

طراح جلد: هادی سلطانی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ادیب فقه جواهری

سرمد اسامه: رمضانی، حسین، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: توسعه پای دار: نقد و بررسی سند ۲۰۳۰/ حسین رمضانی.

مشترک نشر: [توان]: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۸.

صفحات: ۳۰۰ ص.

شابک: 3- 978- 600- 159

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه، یادداشت پایه.

عنوان دیگر: بررسی سند ۲۰۳۰

موضوع: سازمان ملل متحد. دگرگون ساختن جهان ما: دبیر ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار (۲۰۱۵).

موضوع: United Nations. General Assembly. Transforming our World: The 2030 Agenda for

Sustainable Development (2015)

موضوع: آموزش و پرورش و دولت-- ایران

موضوع: Education and state--Iran

موضوع: کودکان--ایران - رفتار جنسی.

موضوع: Children--Sexual behavior-- Iran

رده بندی کنگره: LC ۹۴/ ۱۳۹۷ الف ۹۴

رده بندی دیویی: ۳۷۹/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۳۸۰۶۹

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیش‌گفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۳
۱. م. ف. دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار.....	۱۳
۲. ضرورت و اهمیت نقادی با دستورکار ۲۰۳۰.....	۱۴
۳. نظام مسائل، دال‌م‌تری و بخش محوری.....	۱۶
۴. شیوه مواجهه انتقادی و سازمان‌دهی مطالب.....	۱۷
فصل اول: واکاوی ابعاد نظری و عملی دستورکار ۲۰۳۰.....	۱۹
۱. خاستگاه نظری، نظام مفاهیم و منظومه ارزش‌ها.....	۲۱
۲. تطور معنایی مفهوم «توسعه» و انعکاس آن در اهداف و راهبردهای دستورکار.....	۲۵
۳. اصول حاکم بر راهبردها و الگوهای عملیاتی دستورکار.....	۵۶
۴. بدنه نهادی و پشتوانه سازمانی دستورکار در سطح بین‌المللی.....	۶۰
۵. جایگاه حقوقی و الزام‌های سیاسی دستورکار.....	۶۱
فصل دوم: تحلیل و نقادی متن دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار.....	۷۱
۱. کلیات دستورکار.....	۷۳
۱-۱. رویکرد دستورکار.....	۷۳
۱-۲. اهداف مندرج در «مقدمه بیانیه».....	۸۲

- ۱-۳. تصویر ارائه شده از جهان آرمانی ۹۲
- ۱-۴. اصول و تعهدات مشترک ۱۰۳
- ۱-۵. تصویر ارائه شده از جهان امروز ۱۰۸
- ۱-۶. اولویت های دستورکار ۱۱۶
- ۱-۷. ابزارهای اجرا ۱۲۷
- ۱-۸. شیوه بازیابی و پیگیری ۱۳۳
- ۹-۱. راهنمای اقدام برای ایجاد تغییر در جهان ما ۱۳۵
- ۱-۱۰. اهداف اصلی و فرعی دستورکار ۱۳۷
- ۱-۱. هدف اول: پایان دادن به فقر ۱۵۱
- ۲-۲. هدف دوم: پایان دادن به گرسنگی، تحقق امنیت غذایی و تغذیه بهتر و توسعه کشاورزی پایدار ۱۵۵
- ۲-۳. هدف سوم: تضمین دارایی های زندگی، توانمندی و رفاه ۱۵۹
- ۲-۴. هدف چهارم: تضمین آرزوهای باکیفیت، برابر و فراگیر و ترویج فرصت های یادگیری ۱۵۹
- ۲-۵. هدف پنجم: دستیابی به تساوی جنسیتی و توانمندسازی زنان و دختران ۱۶۶
- ۲-۶. هدف ششم: تضمین دسترسی به آب و مدیریت پایدار آب و بهداشت ۱۷۰
- ۲-۷. هدف هفتم: تضمین دسترسی به منابع انرژی مقرون به صرفه، مطمئن، پایدار و نوین ۱۷۱
- ۲-۸. هدف هشتم: ترویج رشد اقتصادی ماندگار، فراگیر و پایدار، اشتغال کامل و بهره ور و اشتغال شرافتمندانه ۱۷۴

- ۲-۹. هدف نهم: ساختن زیربنای مقاومتی، ترویج صنعتی سازی پایدار و فراگیر و ترویج نوآوری ۱۷۷
- ۲-۱۰. هدف دهم: کاهش نابرابری در درون و در میان کشورها ۱۸۱
- ۲-۱۱. هدف یازدهم: تبدیل شهرها و سکونتگاه های انسانی به مکان های همه شمول، امن، مقاوم و پایدار ۱۸۵
- ۲-۱۲. هدف دوازدهم: تضمین الگوهای پایدار تولید و مصرف ۱۸۶
- ۲-۱۳. هدف سیزدهم: اقدام فوری برای رویارویی با تغییر اقلیم و آثار آن ۱۹۱
- ۲-۱۴. هدف چهاردهم: حفاظت و استفاده پایدار از اقیانوس ها، دریاها و منابع دریایی ۱۹۱
- ۲-۱۵. هدف پانزدهم: استفاده پایدار از بوم سازگان های زمینی، جنگل ها و مبارزه با بیابان زایی و تخریب تنوع زیستی ۱۹۴
- ۲-۱۶. هدف شانزدهم: ترویج جامع، منع جو، دسترسی به عدالت و ایجاد مؤسسات مؤثر، پاسخگر و فراگیر ۱۹۶
- ۲-۱۷. هدف هفدهم: تقویت ابزار اجرا و اجرای راه های جهانی ۱۹۹
- الف) در عرصه مالی ۱۹۹
- ب) در عرصه فناوری و ظرفیت سازی ۲۰۴
- ج) در عرصه تجارت ۲۰۴
- د) موضوعات نظام مند، انسجام نهادی و همخوانی خط مشی ها ۲۰۹
- ه) مشارکت های ذی نفعان چندگانه ۲۱۱
- و) توجیه پذیری و پایش داده ۲۱۲
۳. ابزارهای اجرای دستورکار ۲۱۴
۴. روند پیگیری و بازبینی اهداف دستورکار ۲۳۵

۲۴۲	۴-۱. در سطح ملی
۲۴۵	۴-۲. در سطح منطقه‌ای
۲۵۰	۴-۳. در سطح جهانی
۲۵۳	فصل سوم: تحلیل محتوای دلالت‌های انتقادی
۲۵۸	۱. آسیب‌های ناظر به مبانی دستورکار
۲۵۹	۲. آسیب‌های ناظر به واقعیت‌ها و غیبت‌های موجود در فضای زیست جهانی
۲۶۰	۳. آسیب‌های ناظر به نقصان تبیینی، تضاد و تهافت‌های اهداف و راهبردها
۲۶۱	۴. آسیب‌های ناظر به روش‌ها و ابزارهای سیاستی تعبیه‌شده در دستورکار
۲۶۴	۵. مخالفت با فساد اساسی
۲۶۸	۶. مخالفت با گفتمان تئوکرسی اسلامی
۲۷۴	۷. مخالفت‌ها با فرهنگ معیار در جامعه ایرانی
۲۷۷	۸. مخالفت‌ها با سیاست‌های راهبردی و اسناد بالادستی
۲۷۹	۹. مخالفت‌ها با سازوکار تقنینی و قوانین وضع‌شده مجلس
۲۸۱	۱۰. مخالفت‌ها با آیین‌نامه‌ها و رویه‌های اجرایی و اداری
۲۸۳	خاتمه
۲۸۷	کتابنامه
۲۹۵	فهرست آیات
۲۹۷	نمایه

پیشگفتار

شاید ادعای اینکه سند ۲۰۳۰ دومین سند جنجال‌برانگیز یک دهه اخیر جمهوری اسلامی پس از برجام است، به گزافه نباشد! علی‌رغم مطالب گفته‌شده درباره اجرایی شدن این سند در دولت، متأسفانه نخبگان و همچنین قشر جوان دانشگاهی کشور نیز با پژوهشی کارشناسی مجدد درباره بررسی سند مواجه نشدند؛ حجم پرداخت‌ها درباره سند ۲۰۳۰ بیش از آنکه علمی باشد ژورنال بود؛ بیش از آنکه دقیق و کامل باشد، سطحی و ناقص بود!

به دلیل کمبود مطالب متقن و درستی‌های فضا، جامعه درگیر مباحث سیاسی برآمده از سند شد! بدان گونه که سطوح نخبگانی و عموم، جامعه درگیر وجه سیاست‌زده موضوع شد! نتیجه این وضعیت، شکل‌گیری انگاره‌های زیر در اذهان جامعه بود:

۱. سند مزبور الزام‌آور نیست.

۲. سند به صورت ناقص مورد بررسی قرار گرفته است و تمامیت آن نیست که جریان حزب‌اللهی کشور با شانتاژ رسانه‌ای در پی اثبات آن است.
۳. دلیل رد سند بدان سبب است که نگاه حاکمیت به غرب و هر آنچه از غرب آمده، نفی مطلق و پر از سیاهی دیدن آن است.

۴. ادعای اینکه سند ۲۰۳۰ برآمده از بنیادهای نظری و فلسفی غرب است بیشتر در حد خیال‌بافی‌های موهوم بوده و در راستای همان سیاهی مطلق دیدن غرب است.

این انگاره‌ها نشان از آن دارد که هنوز بسیاری پس‌پنهان سند را نمی‌دانند. اینکه سند

حاضر محصول تغییر نگاه به توسعه - که پس از جنگ جهانی دوم توسط جامعه‌شناسان مطرح شد - بوده، به عنوان یکی از مفاد هفده‌گانه سند میلیونوم در جامعه جهانی شناخته شده و در نهایت بخشی از پازل گسترش نئولیبرالیزم - فارغ از اینکه آن را پروژه بدانیم یا پروژه - است.

این ملاحظه‌ها ما را بر آن داشت تا درباره سند مزبور که فضای عمومی و نخبگانی کشور را درگیر کرده است، دست به تولید کتاب زنیم؛ بر آن شدیم تا در دو بخش آسیب‌های انظر به خود دستورکار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار و آسیب‌های معطوف به موجودات، هم به شرایط جمهوری اسلامی ایران، مواجهه‌ای انتقادی با متن داشته باشیم.

اثر حاضر مد - رل تلاش گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی مرکز پژوهش‌های جوان است. این مجموعه، شامل شاخسار پر بر و بار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی^۱ است که با گروه علمی «پیش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی»، به انجمن‌های پیش رو و گام‌های پیشرو در عرصه فرهنگ جامعه اندیشیده، آثار مفیدی به ثمر نشانده است. رشد و شکوفاندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی و پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی از برجسته‌ترین اهداف تازوی مرکز است.

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پروری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل کرده و نسل جوان کشور، به عنوان نهادی علمی - پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

تا با رصد شرایط روز جامعه، به صید موضوعات ضروری دست زده، پژوهش‌هایی مفید بیافریند.

مرکز پژوهش‌های جوان در چهار سطح جوان، دانشجو، اندیشه و طلبه به تولید آثاری در قالب‌ها و آرایه‌های گوناگون مشغول است:

۱. مخاطبان «کتاب جوان» تحصیل‌کردگان دوره متوسطه‌اند و عموماً ۱۷ تا ۲۴ سال سن دارند.

۲. مخاطبان «کتاب دانشجو» دانش‌پژوهان مقطع کاردانی و کارشناسی با حدود سنی پیش‌بینی شده ۱۸ تا ۲۰ ساله‌اند.

۳. مخاطبان «کتاب اندیشه» جوانان عبورکرده از تحصیلات مقطع کارشناسی و با سن پیش‌بینی‌شده کمتر از ۲۸ ساله‌اند.

۴. مخاطبان «کتاب طلبه» جوانانی هستند که سال‌های نخست و سطوح میانی علوم حوزوی را می‌گذرانند.

و کتاب پیش‌رو، از آثار سطح اندیشه این مرکز است.

این مرکز با قدردانی از آقای حسین رضائی، ری‌ای انجم این اثر و تلاش مجدانه مدیر گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آقای مهدی رحیمی و شورای علمی گروه، همکاری ارزیابان گرامی آقایان مهدی جمشیدی و محمدسالح طاهر ارج نهاده، صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین نشسته است.

مرکز پژوهش‌های جوان